

UCHWAŁA NR XLIII.323.2022

RADY GMINY RACIĄŻ

z dnia 20 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Raciąż
na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 13 stycznia 2022 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447), Rada Gminy Raciąż uchwala co następuje:

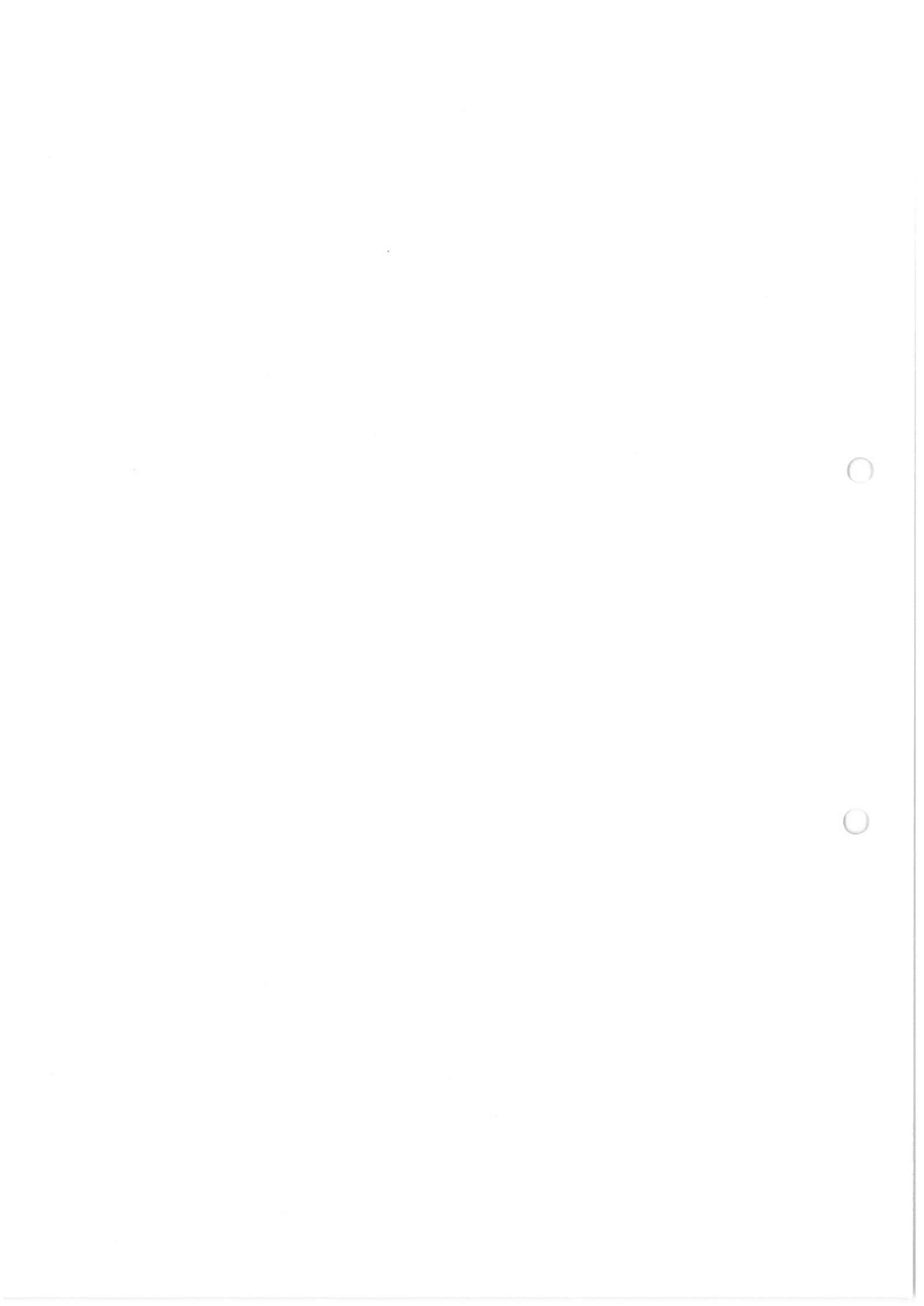
§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Raciąż na lata 2023-2025, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Raciąż.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Grażyna Rogowska

*Załącznik
do Uchwały Nr XLIII.323.2022
Rady Gminy w Raciążu
z dnia 20 grudnia 2022r.*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

w Gminie Raciąż
na lata 2023 - 2025

Spis treści:

I WPROWADZENIE.....	3
II PODSTAWA PRAWNA.....	4
III ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY.....	4
IV DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY W GMINIE RACIĄŻ.....	5
V ANALIZA SWOT.....	7
VI OBSZARY PROBLEMOWE.....	8
VII ADRESACI PROGRAMU.....	8
VIII CEL GŁÓWNY.....	8
IX CELE SZCZEGÓŁOWE.....	8
X REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU.....	9
XI EFEKTY PROGRAMU.....	9
XII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.....	9
XIII EWALUACJA, MONITORING I OCENA PROGRAMU.....	10

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE RACIĄŻ NA LATA 2023-2025

I WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych ale niestety również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny.

Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Choroba alkoholowa rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, wypadki losowe to główne problemy dezorganizujące życie rodzin. Różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy docenić i ciągle udoskonalać. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Działania przyniosą najlepszy efekt gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, winna być kompleksowa i obiektywna. System wsparcia powinien obejmować zarówno rodziny biologiczne jak i zastępcze. Gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, podstawowym celem pracy z rodziną biologiczną będzie jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są również ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Do zadań własnych gminy należy m.in. tworzenie 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania rodziny na lata 2022-2025 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest strategicznym dokumentem Gminy Raciąż mającym na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

II PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
6. Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
7. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym

III ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa określa podział kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

GMINA	POWIAT
<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyka- wspieranie rodziny • Asystent rodziny • Placówki wsparcia dziennego • Rodziny wspierające • Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza i instytucjonalna • Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej • Adopcje • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • Placówki opiekuńczo wychowawcze • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej(koordinator) • Rodziny pomocnicze

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzicami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec zatrudnienia ustaje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka.

Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

IV DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE RACIĄŻ

Gmina Raciąż jest gminą wiejską położoną w powiecie płońskim. W skład Gminy liczącej 8 632 mieszkańców wchodzi 53 sołectwa. Siedzibą władz samorządowych Gminy jest miasto Raciąż. Do roku 1992 była to siedziba władz miejsko – gminnych. W roku tym powstały dwie jednostki organizacyjne. Gmina Raciąż jest największą gminą wiejską w powiecie płońskim.

W ostatnich latach coraz bardziej popularny staje się układ w którym obydwój rodziców pracuje, natomiast dzieci chodzą do szkoły, przedszkola lub zajmują się nimi babcie lub opiekunki.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część petentów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Dysfunkcje w rodzinie wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna

w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Na terenie gminy istnieją też osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Duża część osób wykluczonych społecznie to osoby podlegające uzależnieniom głównie od alkoholu. Z obserwacji wynika, że jest to ogromny problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne.

W związku z wprowadzeniem programu 500 + oraz innymi świadczeniami sytuacja w rodzinach w ostatnich latach znacznie się poprawiła. Przyczyniło się w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych.

Z roku na rok wzrasta bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na porady specjalistyczne, terapie skierowane do rodziców opiekunów i dzieci. Z wniosków i rekomendacji wyżej wspomnianej ewaluacji wynika iż należy nadal prowadzić kampanie społeczne o możliwości uzyskania wsparcia, prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, propagować właściwe postawy społeczne i rodzicielskie, kontynuować, dostosować i poszerzać ofertę pomocową do aktualnych potrzeb rodzin, podnosić kompetencje osób działających na rzecz dobra rodziny organizować w sposób atrakcyjny czas dla dzieci i młodzieży usprawniać współpracę między instytucjami.

Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kierowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy Raciąż koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Najczęstszą przyczyną udzielania pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raciążu jest bezrobocie i długotrwała bądź ciężka choroba.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stworzyła możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. poprzez asystenta rodziny. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny.

Tabela nr 1: Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2020 – 2022 (na podstawie danych OPS w Raciążu)

ROK	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2020	18
2021	14
2022	12

V ANALIZA SWOT

Analiza SWOT pozwala na ocenę jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych • Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie • Duża ilość instytucji wspierających rodzinę (OPS, PCPR, GKRPA, Policja, Sąd, Służba Zdrowia) • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego poprzez pracowników służb Pomocy Społecznej, Policji Pracowników Oświaty • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego z uwagi na pandemię (psycholog, terapeuta, psychiatra, mediator) • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetu szkoły, nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach, możliwościach w zakresie rodziny zastępczej • Brak rodzin wspierających • Brak specjalistycznych usług opiekuńczych • Wyczuwana bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) oraz brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Powołanie asystenta rodziny celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • Realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych • Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik więzi i tradycji rodzinnych • Wzrost kosztów utrzymania rodzin • Rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę) • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży konsumpcjonizm, narastająca przemoc • Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, hazardu, internetu, środków odurzających • Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych jako wroga • Ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez Jednostki Samorządu Terytorialnego

VI OBSZARY PROBLEMOWE

Działania w zakresie wspierania rodziny dotyczą następujących obszarów problemowych:

1. Wsparcia rodzin z dziećmi w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczej,
2. Podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny,
3. Koordynacji działań różnych instytucji działających ze środowiskami dysfunkcyjnymi,
4. Zmniejszania skali zjawisk zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj.: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, przemoc, brak kompetencji rodzicielskich.

VII ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Raciąż a w szczególności:

1. Rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej
2. Rodzin którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie,
3. Rodzin dysfunkcyjnych,
4. Rodzin przeżywających chwilowe trudności opiekuńczo – wychowawcze.

VIII CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.

IX CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców.

X REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Do realizacji programu zostaną zaangażowane następujące instytucje:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raciążu
2. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
3. Komisariat Policji w Raciążu

4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5. Szkoły i przedszkola
6. Placówki służby zdrowia
7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku
8. Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku
9. Centrum Zdrowia „Szansa”
10. Sąd Rejonowy w Płońsku

XI EFEKTY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidziane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
2. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
3. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
4. Zminimalizowanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej,
5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
6. Poprawa jakości funkcjonowania rodziny,
7. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
8. Umożliwienie dzieciom umieszczonych w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
9. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

XII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane i wdrażane etapowo zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy. Program finansowany będzie ze środków Budżetu Gminy Raciąż.

XIII EWALUACJA, MONITORING I OCENA PROGRAMU

Program będzie monitorowany i ewaluowany na bieżąco w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin w gminie i pojawiających się potrzeb. Monitoring będzie służył analizie i ocenie zebranych informacji i planowaniu dalszych działań w celu zapewnienia najlepszych efektów podjętych inicjatyw.

Monitoring programu będzie prowadzony corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie wszystkich działań opisanych w niniejszym programie.

Rodzina stanowi o trwałości społeczeństwa, jest nośnikiem obowiązujących w danym społeczeństwie norm, wzorców, dlatego należy ją w sposób szczególny objąć wsparciem w trudnych chwilach. Program powstał aby wspierać rodziny z różnymi trudnościami na terenie Gminy Raciąż oraz zapewnić im odpowiednie wsparcie.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY

Grażyna Rogowska

*Niniejszy dokument został przygotowany przez Asystenta Rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raciążu.